

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

יז.

עין משפט
נר מצוה

קעח א מיי פ"א מהל'
מ"ט הלכה ג סג
עשין יז טו"ש ע"ד סימן
רמו סקנין יז:
א ב ג מנין פ"א מהל'
א ב מנין הלכה ה
סג עשין סו טו"ש ע"ח
סימן שפט סקנין א וסעף
ו וסימן ע"ג סקנין א:
ב ד מיי ע"ג הלכה ג
סג ע"ג טו"ש ע"ח
סימן ע"ג סקנין ג:
ג ה מיי ע"ג הלכה ד
טו"ש ע"ג סקנין ה:
ד ו מיי ע"ג הלכה י
טו"ש ע"ג סקנין י:

והד אמר שבעה ואמרי לה שלשים ת"ר וכבוד עשו לו במותו זה חזקה מלך יהודה שיצאו לפניו שלשים וששה אלף חלוצי בתר דברי ר' יהודה א"ל ר' נחמיה והלא לפני אחאב עשו כן אלא שהניחו ס"ת על מבתו ואמרו קיים זה מה שכתוב בזה והאידינא נמי עבדינן הכי אפוקי מפקין אנוחי לא מנחינן ואיבעית אימא אנוחי נמי מנחינן קיים לא אמרינן אמר רבה בר בר חנה הוה אזילנא בהדיה דר' יוחנן למשאל שמעתא כי הוה ^ה עייל לבית הכסא והוה בעינא מיניה מלתא לא פשיט לן עד דמשי ידיה ומנח תפילין ומברך והדר אמר לן אפילו קיים אמרינן לימד לא אמרינן ^ה והאמר מר אגדול למוד תורה שהלמוד מביא לידי מעשה ל"ק הא למיגמר הא לאגמורי ^ה א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי מאי דכתיב 'אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לנחלת שני שבטים שנאמר אשריכם זורעי ואין זריעה אלא צדקה שנאמר ^ה זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד ואין מים אלא תורה שנאמר ^ה הוא כל צמא לכו למים וזוכה לנחלת שני שבטים זוכה לכילה כיוסף דכתיב ^ה בן פורת יוסף בנות צעדה עלי שור וזוכה לנחלת יששכר דכתיב ^ה יששכר חמור גרם אית דאמרי אויבו גופלין לפניו כיוסף דכתיב ^ה בהם עמים יגח יחדו אפסי ארץ וזוכה לבינה כיששכר דכתיב ^ה ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל:

והד אמר שבעה ואמרי לה שלשים ת"ר וכבוד עשו לו במותו זה חזקה מלך יהודה שיצאו לפניו שלשים וששה אלף חלוצי בתר דברי ר' יהודה א"ל ר' נחמיה והלא לפני אחאב עשו כן אלא שהניחו ס"ת על מבתו ואמרו קיים זה מה שכתוב בזה והאידינא נמי עבדינן הכי אפוקי מפקין אנוחי לא מנחינן ואיבעית אימא אנוחי נמי מנחינן קיים לא אמרינן אמר רבה בר בר חנה הוה אזילנא בהדיה דר' יוחנן למשאל שמעתא כי הוה ^ה עייל לבית הכסא והוה בעינא מיניה מלתא לא פשיט לן עד דמשי ידיה ומנח תפילין ומברך והדר אמר לן אפילו קיים אמרינן לימד לא אמרינן ^ה והאמר מר אגדול למוד תורה שהלמוד מביא לידי מעשה ל"ק הא למיגמר הא לאגמורי ^ה א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי מאי דכתיב 'אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לנחלת שני שבטים שנאמר אשריכם זורעי ואין זריעה אלא צדקה שנאמר ^ה זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד ואין מים אלא תורה שנאמר ^ה הוא כל צמא לכו למים וזוכה לנחלת שני שבטים זוכה לכילה כיוסף דכתיב ^ה בן פורת יוסף בנות צעדה עלי שור וזוכה לנחלת יששכר דכתיב ^ה יששכר חמור גרם אית דאמרי אויבו גופלין לפניו כיוסף דכתיב ^ה בהם עמים יגח יחדו אפסי ארץ וזוכה לבינה כיששכר דכתיב ^ה ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל:

א) וכי הוה נפיק כ"ה גימטריא השאלות מי לן לן, א) מגילה ס. קדושין מ: ספרי פ"ק ע"ב א ע"ז ה: ע"ג ד) ונקמן פנ ע"ז ה: א) א) ונקמן ע"ז א) ונ' לן לן סימן א) ונ' מוספות קדושין מ: ד"ה למוד.

תורה אור השלם

1. אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור: ישעיהו לב כ
2. זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד נירו לכם ניר ונתת לדרוש את ה' עד יבוא ויורה צדק לכם: הושע י"ב
3. הוי כל צמא לכו למים ואשר אין לו בסקן לכו שברו ונאבלו ולכו שברו בלוא בסקן ובלוא מחיי? וז' חלבו: ישעיהו נה א
4. בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות צעדה עלי שור: בראשית מט כב
5. יששכר חמור גרם רבץ בין המשפחות: בראשית מט יד
6. בכור שורו הדר לך וקרני ראם קרניו בדם עמים יגח יחדו אפסי ארץ ודם רבבות אפסי ודם אלפי מנשה: דברים לז ג
7. ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה יששכר ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פידם: דברי הימים א יב לג

הנהגות הב"ח

א) רש"י ד"ה היתה וכו' דקין היא הלך:

מוסף רש"י

שהלימוד מביא לידי מעשה. נתלוא שניה סידו (קדושין פ:). הדרן עלך ארבעה אבות

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הדרן עלך ארבעה אבות

ביצד הרגל מועדת. כלומר כמה הרגל מועדת: לשזר בדרך הלכה. כלומר בדרך מועדת דרך הלכה: **ההמה מועדת** כו'. קפריץ בגמ' [ע"ג] היינו רגל היינו בהמה הא תנא ליה לשזר דרך הלכה: **היהה מצעט**. שינוי הוא זה ותולדה דקין ^ה הלך חזי נוק ותו לא: או שפיו לרזרוס **מנחין** כו'. א"ע"ג ללאו שינוי הוא אלא אורחיה הוא אפ"ה ח"ג ותו לא דהלכתא גמירי להו וברשות הניזק קאמר דכרס"ר פטור כדאוקימנא בריש פ"ק (דף ג:) לרזרוס מולדה דרגל לפוטרו בר"ה: **ונפל על כלי אחר: ראשון**. נזקי רגל הן ומשלמת כולה ואחרון ע"י לרזרוס נשזר הלך חזי נוק: **דליל קשור** ברגל. כל דבר הנקשר ברגל התרגול קרי דליל. ואית דגרסי דלי: **מהדס**. מרקד: **משלם חזי נוק**. דליל היינו לרזרוס כדמפרש בגמ' [ע"ג]: **דלדייה** אדורי. הדיוס נמי כגון שהמין והלרזרוס שזרו את הכלים: גמ'

הדרן עלך ארבעה אבות

ביצד ההרגל מועדת לשבר בדרך הלכה: **הבהמה מועדת** להלך כדרכה ולשבר ידיתה מבטמת או שהיו צרות מנתזין מתחת רגליה ושברה את הכלים משלם חזי נוק ^ה דרסה על הכלי ושברתו ונפל על כלי ושברו על הראשון משלם נזק שלם ועל האחרון משלם כדרכו ולשבר היה דליל קשור ומשבר את הכלים משלם חזי נוק: גמ'

ואי דסליק הא מנינא ושור המזיק ברשות הניזק והאדם בסוף ואומר ר"י ודאי אדפתח זיה קאי וכן ורגל כמד חשיבי משום דשוין בהלכותיהן וממד קרא נפקי ומשום דתנא רגל נקט נקט הכא רגל ברישא דסליק מיניה: **הבהמה מועדת**. אית דגרס והבהמה צו"י וה"פ כ"ל העדה דרגל לשזר דרך הלכה פי' דרך הלכה היא העדה וכן ציפא גבי עין אכל קשה לר"י מה שדש כאלן שלא שנהא צפרק קמא ונראה לר"י ל"ג צו"י וה"פ כ"ל העדה מועדת לשזר דרך הלכה שאמר צפרק קמא (דף טו:). הבהמה מועדת כו' ו"מ ד"ק בגמרא שפיר היינו רגל היינו בהמה דהרגל מועדת והבהמה מועדת הכל אחד: **היתה מבטמת**. אגב דשור לרזרוס נקט לה הכא: **דרסה** ע"ה הכ"י. אורי' דאיטרין לאשמועינן דסד"א דמשונה הוא כיון דרסה כ"כ צחוק שניתו השזר על כלי אחר ושזרו ומסתמא להזיק נתכוונה:

רבינו הנאל

ר' נחמיה אמר שהשיבו ספר תורה על מנתו ואמרו קיים זה מה שכתוב בוה. והאידינא מפקין, ואי מנחי, קיים לא אמרינן. פ"י חלוצי בתר כך שמענו, שמוציא יד אחד מבת הנוצא שלו ממקום הקרע כדי שיהא הקרע ברור ונמצא בתר חלוצי מן החלוק. ר' יוחנן, קיים אמרי' לימד לא אמרי'. והאמר מר גדול תלמוד תורה שהתלמוד מביא לידי מעשה. ופרקי' לא קשיא למיגמר הוא תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה, לאגמורי הוא לאחריני מעשה גדול. ש"מ דלמיגמ' הוא ולאצטוקי קמיה רביה טפי עדיף וקדים על לאגמורי הוא לאחריני. אמר ר' יוחנן כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לנחלת שני שבטים, והן יוסף ויששכר. הדרן עלך ארבעה אבות פק' שני: כיצד הרגל כיצד הרגל מועדת לשבר בדרך הלכה, הבהמה מועדת להלך כדרכה כו'.

הדרן עלך ארבעה אבות

ביצד הרגל מועדת. אמתימין דפ"ק (דף טו:). קאי ותימה אי אדפתח לימני כ"ל השן ברישא **גמ'** ואי אדסליק הא מנינא ושור המזיק ברשות הניזק והאדם בסוף ואומר ר"י ודאי אדפתח זיה קאי וכן ורגל כמד חשיבי משום דשוין בהלכותיהן וממד קרא נפקי ומשום דתנא רגל נקט נקט הכא רגל ברישא דסליק מיניה: **הבהמה מועדת**. אית דגרס והבהמה צו"י וה"פ כ"ל העדה דרגל לשזר דרך הלכה פי' דרך הלכה היא העדה וכן ציפא גבי עין אכל קשה לר"י מה שדש כאלן שלא שנהא צפרק קמא ונראה לר"י ל"ג צו"י וה"פ כ"ל העדה מועדת לשזר דרך הלכה שאמר צפרק קמא (דף טו:). הבהמה מועדת כו' ו"מ ד"ק בגמרא שפיר היינו רגל היינו בהמה דהרגל מועדת והבהמה מועדת הכל אחד: **היתה מבטמת**. אגב דשור לרזרוס נקט לה הכא: **דרסה** ע"ה הכ"י. אורי' דאיטרין לאשמועינן דסד"א דמשונה הוא כיון דרסה כ"כ צחוק שניתו השזר על כלי אחר ושזרו ומסתמא להזיק נתכוונה: